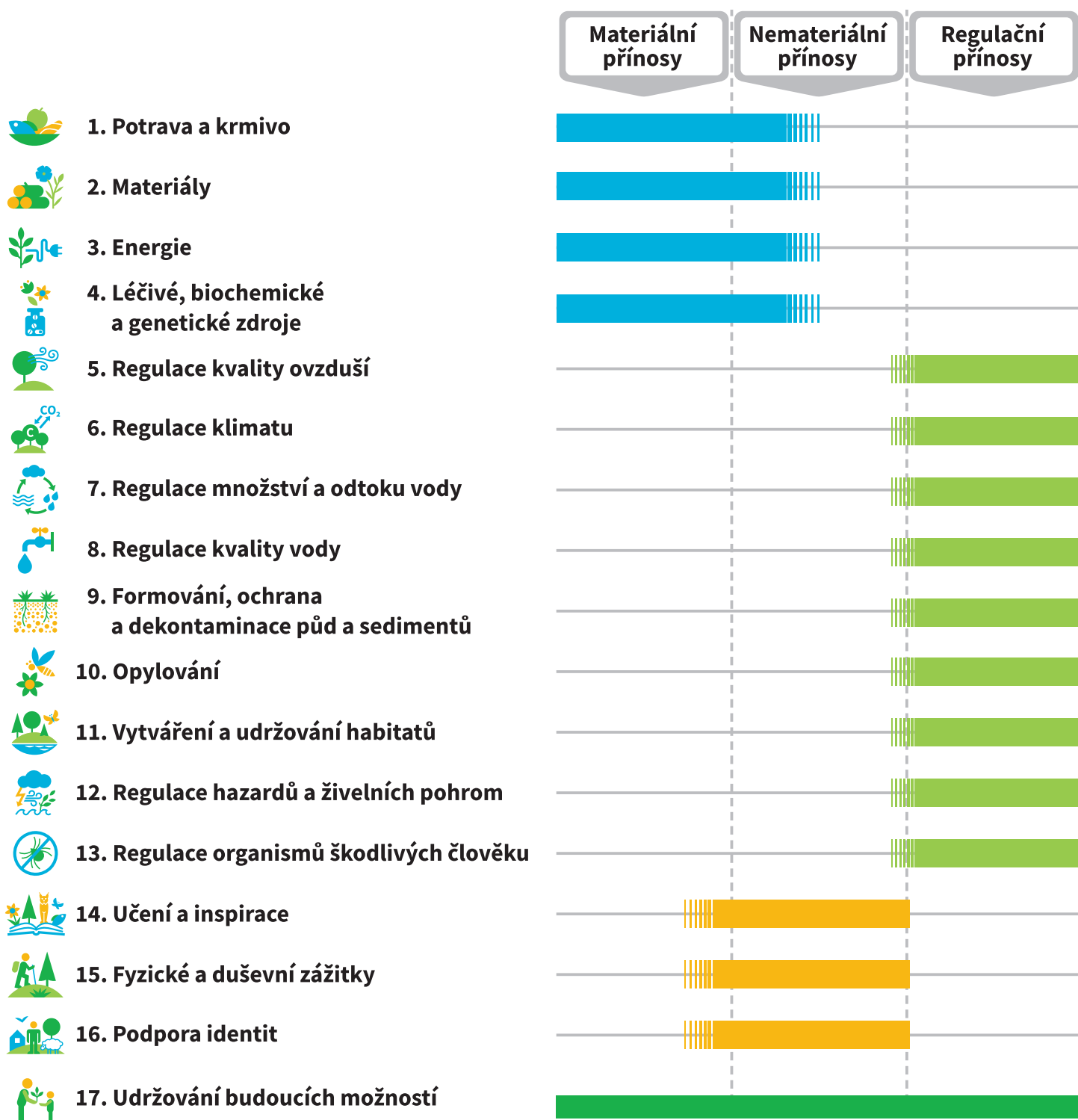

Přínosy přírody lidem (ekosystémové služby)

Příroda poskytuje lidem řadu přínosů (ekosystémových služeb), které je možné zařadit do různých kategorií, viz schéma. Pořadí v seznamu neodráží důležitost jednotlivých přínosů. V některých případech jsou jednotlivé kategorie přesně ohraničené, jinde zase představují spíše skupinu více podobných přínosů. Vybrané příklady jednotlivých přínosů jsou pro lepší ilustraci uvedeny na následující straně (upozornujeme, že se nemá jednat o vyčerpávající seznam).

Uvedené přínosy jsou poskytovány v různém kontextu jednotlivými organismy, ekosystémy či různými skupinami organismů, které mohou být utvářeny přirozeně (např. různé skupiny opylovačů v krajině), či spolupůsobením člověka (např. vysazený háj, společenství rostlin na zelené střeše). Důležité je vzít v potaz, že kromě pozitivních přínosů může přírodní prostředí působit na člověka i negativně (např. ve formě živelních pohrom). Tytéž přínosy přírody mohou být navíc vnímány různými lidmi odlišně, např. v závislosti na kontextu konkrétního místa a situace nebo v jiném čase.

Seznam a příklady přínosů přírody lidem (ekosystémových služeb)

1. Potrava a krmivo

- Produkce potravin
  - v divoké přírodě, lov a sběr
  - v zemědělství - živočišná i rostlinná výroba, chov ryb apod.
- Produkce píce a krmiva

2. Materiály

- Produkce stavebních materiálů (vč. dřeva)
- Produkce vláken pro výrobu textilu (např. bavlna, len, hedvábí)
- Produkce papíru, vosku, barviv, rašeliny apod.

3. Energie

- Výroba paliv z biomasy
  - např. palivové dřevko, plodiny pro biopaliva, pelety ze zemědělských přebytků, živočišný odpad, rašelina apod.

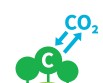
4. Léčivé, biochemické a genetické zdroje

- Látky z rostlin, zvířat, hub a mikrobusů pro lékařské a veterinární využití a farmacii
- Geny a genetické informace využitelné v biotechnologiích, pěstitelství a chovu

5. Regulace kvality ovzduší

- Regulace, zachytávání a filtrace znečišťujících látek poškozujících lidské zdraví či životní prostředí
  - např. oxidy síry, oxidy dusíku, těkavé organické sloučeniny (VOC), alergeny
- Ovlivňování mikroklimatu

6. Regulace klimatu

- Regulace klimatu ekosystémy (včetně regulace globální klimatické změny) skrze:
  - zpětné vazby ovlivňující produkci a vázání skleníkových plynů (např. ukládání a emise uhlíku)
  - zpětné vazby mezi vegetací a atmosférou (např. evapotranspirace, vodní koloběh, albedo)

7. Regulace množství a odtoku vody

- Regulace odtoku vody (množství, načasování, lokace) skrze ekosystémy (včetně mokřadů a vodních ekosystémů)
- Udržování množství povrchové vody - pitné vody, vody k zavlažování, dopravě, k získávání energie
- Udržování úrovně podzemní vody

8. Regulace kvality vody

- Filtrace částic, patogenů, přebytečných živin a jiných chemikálií ekosystémy a organismy
- Čištění pitné vody a koupacích vod

9. Formování, ochrana a dekontaminace půd

- Utváření půd a sedimentů a jejich ochrana před erozí
- Utváření organické hmoty a humusu pro zachování úrodnosti půd
- Filtrace a zachytávání polutantů (patogeny, jedy a přebytečné živiny) v půdě a sedimentech

10. Opylování

- Přenos nebo usnadnění přenosu pylu hmyzem či jinými živočichy
- Přenos nebo usnadnění přenosu semen, spor a mikroorganismů živočichy

11. Vytváření a udržování habitatů

- Tvorba a udržování habitatů a příznivých podmínek pro organismy (např. u vodních ploch a toků se jedná jak o podmínky pro rozmnožování ryb, tak o vytváření prostředí vhodného pro odpočinek migrujících ptáků a tažných druhů savců, motýlů a ptáků)

12. Regulace hazardů a živelních pohrom

- Regulace dopadů povodní, bouří, vln veder, požárů, nadměrného hluku na člověka či pro něj důležitou infrastrukturu a ekosystémy
- Regulace dopadů sesuvů půdy a lavin skrze ekosystémy

13. Regulace organismů škodlivých člověku

- Regulace organismů, které negativně ovlivňují přímo člověka, či pro něj důležité rostliny, zvířata a ekosystémy
  - např. regulace invazních druhů, parazitů, škůdců či patogenů
  - přirozená regulace přírodních populací predátory

14. Učení a inspirace

- Příležitosti poskytované krajinou, ekosystémy či druhy:
  - pro učení se, získávání znalostí a rozvoj dovedností
  - jako inspirace pro umění
  - jako inspirace pro design technologií (např. biomimikry)

15. Fyzické a duševní zážitky

- Příležitosti poskytované krajinou, ekosystémy či druhy:
  - pro fyzicky a duševně přínosné aktivity, rekreaci, trávení volného času, relaxaci, estetické potěšení, uzdravování a pozitivní vliv na zdraví
  - pro cestovní ruch a ekoturistiku

16. Podpora identit

- Příležitosti poskytované krajinou, ekosystémy či druhy:
  - pro podporu duchovních a náboženských prožitků
  - pro podporu mezilidských vztahů a společenské sounáležitosti
  - podporující sounáležitost s místem, historické kořeny a propojení související s různými entitami celého živého světa (např. kulturní dědictví, kulturní krajina, zvuky, vůně a obrazy spojené s dětstvím, symbolická zvířata, stromy a rostliny)
  - jako základy pro vyprávění, mýty, rituály a oslavy
  - pro uspokojení z vědomí, že určitá krajina, habitat nebo druh existuje

17. Udržování budoucích možností

- Kapacita ekosystémů, druhů a genotypů udržet budoucí možnosti pro zachování kvality života člověka, např.:
  - zajištění kontinuity existence diversity druhů včetně jejich vlivu na odolnost (resilienci) ekosystémů
  - zachování možností pro nové objevy a nová využití organismů (např. pro nové léky a materiály)
  - budoucí přínosy (či hrozby) plynoucí z dlouhodobé evoluce druhů vzhledem k měnícím se podmínkám (např. adaptace na změny klimatu či rezistence vůči patogenům)